

„БЪДИ ДОБЪР КЪМ ВСИЧКИ И ТЪРСИ ДОБРОТО У ВСЕКИ“

Доц. д-р Мария Младенова от ноември 2004 г. е декан на Факултета по библиология, информационни системи и обществени комуникации в СВУБИТ. Тази година тя навършва 60 години, години осмислени и ползотворни за обществото. Съдбата ѝ е неразривна част от развитието на първото у нас учебно заведение за библиотекарски, което тази година отбелязва своя 55-годишен юбилей.

Доц. Младенова преминава последователно стъпалата към върха: преподавател в ДБИ, главен асистент, преподавател във ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“, завеждащ катедра „Библиотекознание“ в ПИБД, заместник-директор на ПИБД, член на Научния и на Академичния съвет и на Атестационната комисия на Колежа и Висшето училище по библиотекознание и информационни технологии, доктор и доцент по библиотекознание и понастоящем декан.

Специализира в редица библиотеки в Източен Берлин, Дрезден, Хале, Ерфурт, в Института по култура „Н. К. Крупская“ в Санкт-Петербург по дисциплините „Библиотечни фондове“ и „Библиотечни каталози“; в Полша – библиотечното образование в страната и водещи полски библиотеки. Има над 450 публикации: статии, студии, речникови и енциклопедични статии, доклади от научни конференции, библиографии, книги, учебни помагала.

Активен член на престижни научни организации. Член е на СНС по библиотекознание и библиография към ВАК, както и на редакционните колегии на сп. „Издател“ и в. „За буквите“.

Има награди и отличия за активната си публикационна дейност.

▣ **Разкажете за семейството и средата, в която се формирахте като личност.**

– Родена съм в София, в квартал Подуене. Семейството ми живееше в къща с двор, с много цветя и дървета, които бяха прелестни особено през пролетта, когато цъфтяха ябълките и вишните, а наоколо се носеха ухания на теменужки, божури и разноцветни лалета. В детството ми майка ми не работеше, защото тогава се смяташе, че ходят на работа само съпругите на онези мъже, които не са способни да издържат семейството си. Мама преливаше от благодат и притежаваше изключителни качества на естет. Всичко, до което се докоснеше, се превръщаше в произведение на изкуството. Беше и изумителна домакиня. Още помня звука на колосаната покривка, с която застилаше масата. От две яйца и два домата можеше да направи кулинарен шедьовър. Годишите бяха бедни. Спомням си купоните, които ни раздаваха, за да се купят захар, олио, сапун, за които се чакаше на безкрайни опашки. Живеехме повече от скромно.

До училището отивахме пеша. Тогава никого не возеха с кола.

Баща ми беше много хард човек. Умен, с невероятен артистичен талант на комедиен артист, но строг. В речника му думата „може“ не съществуваше, особено когато ставаше въпрос за прибиране в покъсни часове... Беше невъзможно да не си се прибрал вкъщи по светло. Тогава думи като пубертет и тийнейджър не съществуваха.

Животът в махалата ни беше като във филм на Горан Брегович...

Родителите ни изградиха у нас със сестра ми ценностна система, основаваща се на труд и почтеност във всичко. Убедена съм, че качествата, възпитани в детските години, не изчезват, а само се развиват в някаква посока. Изобщо, колкото и да се усъвършенства психологията, на каквито и нива да дълбае, откритието, че корените на човешкото поведение са зарити в ранното детство, остава актуално. Както и влиянието на родителите върху децата им. Майка ми ме изпращаше на училище с думите: „И да не ме из-

лагаш!“ Това значеше, че каквото и да правя, трябва да го правя добре. Опитвам се и сега да спазвам този неин съвет, въпреки че и тя, и сестра ми, и баща ми отдавна не са на земята.

Баща ми мечтаеше да стана адвокат. Бленуваше да ме види как пледирам в съда и защитавам справедливата кауза. Аз мечтаех да уча журналистика – може би защото още в IX клас бях сътрудник на в. „Средношколско знаме“, който днес не е известен никому. В него видях за първи път напечатано своето име. Но, както знаете, човек предполага, а Господ разполага. Случи се нещо по-различно.

▣ **Как се появи интересът към книгата? Кои бяха личностите, които Ви повлияха в тази насока?**

– Интересът ми към книгата бе формиран още в най-ранното ми детство от моите родители. По-късно бе доразвит от учителите ми и преподавателите ми в Държавния библиотечарски институт и в Софийския университет.

На мен просто ми провървя не само на учители, но и на библиотекари. В онези години учител, библиотечар, лекар бяха не професия, а мисия за избраници.

Незабравими спомени у мен са оставили моите учители: от забавачката – Милка Периклиева, от началното училище Бонка Костова, гимназиалната ми учителка по литература Евгения Хранкова, математикът Лука Шварц.

Милка Периклиева беше истинска лейди, излъчваше аристократичен финес, предаван през няколко поколения. Отнасяше се към нас с безкрайна любов и ни учеше не само да четем, да пишем и да играем, но и да бъдем добри и толерантни помежду си.

Бонка Костова – учителката ми от I до IV кл., беше роден педагог и с голяма ерудиция. Преподаваше така, че всичко разбрахме още в час. Изискваше много да знаем. Научи ни да пишем не само вярно, но и красиво. Учехме краснопис. Тогава се пишеше с лилаво мастило, с перодръжка с писец, тънко и дебело. Сега краснописът не съществува като учебен предмет. Химикалките не съществуваха у нас. Появиха се много по-късно, но ги носеха от чужбина, а ние гледахме притежателите им облазяващо... Костова ни водеше често на екскурзии. С нея обиколихме, опознахме и обикнахме България. Тя ни отвори очите за красотата ѝ.

Удивлява ме това, че моите внуци, които са в шести и четвърти клас, досега не са заведени нито

веднъж на екскурзия от училището. Тази празнота се опитвам да запълвам аз, като ги водя на екскурзии, за да им показвам най-красивите места в България – Рилския и Бачковския манастир, Копривщица, Велико Търново и Арбанаси, а всяко пътуване се превръща в приключение, за което си спомняме многократно.

В онези години

в часовете често влизаха инспектори. Появеше ли се инспектор в час по четене, класът знаеше, че аз ще бъда изпитана. Бях се научила да чета още на 5 години и след като бях прочела всички детски книги в скромната библиотека на читалище „Неофит Бозвели“, баща ми ме заведе във Втора градска библиотека на ул. „Сердика“ и ме записа за читател в нея. Пътуването дотам си беше цяло пътешествие, пътуваше се с трамвай, библиотеката беше далече от нас. Четях бързо и още по-бързо връщах книгите, което караше библиотечарите да се съмняват в твърдението ми, че съм прочела всичко. По-късно се убедиха, че наистина чета повече, отколкото трябва.

Един път, когато бях във втори клас, ме покани на гости детето на учителката ми – Билка. Живееха на „Оборище“. Отидох с голям трепет и първото нещо, което се хвърли в очите ми, бяха книжките на Билка. Задуших се от вълнение. Попитах мога ли да ги разгледам. Разрешиха ми. Седнах на земята и започнах да ги разлиствам. Това бяха книжки с малко текст и с повече илюстрации... Билка искаше да си играем, а аз исках да чета. Тогава тя ми каза, че мога да взема за въщи тези книжки, които ми харесват, а ми харесваха всичките. Сигурно съм изглеждала много невъзпитана, защото отделих повече от 20 книжки. Занесох ги у дома, прочетох ги от край до край всички и след четири дни ги върнах. Възможно е да са си мислили, че само съм разглеждала илюстрациите...

Имах и невероятна учителка по литература в гимназията – Евгения Хранкова. Караше ни не да зубрим, а да разсъждаваме върху литературните творби, да преживяваме прочетеното, да търсим нравствените норми в произведенията. Беше красива и артистична. Беше млада, около тридесетгодишна, когато съпругът ѝ почина. Два дни след погребението дойде на училище. Облечена в черна копринена рокля, приличаше на Мадоната. Влезе в клас, ние затаихме дъх, не дишахме. Не каза нищо. Започна направо с новия урок. И ни преподаде поемата „Рапица“ от Пенчо Славейков. Беше потресаващо. Като в драматичен театър – тя сякаш беше героинята на поета.

След много години ѝ припомних този урок. Тя също го помнеше. Каза ми, че дълго е мислила дали той да се състои, или да ни го възложи за самостоятелна подготовка. Състоя се. Още го помня...

Много обичах литературата, историята, езиките. И досега чета с удоволствие литературна критика, мемоари, дневници, документалистика, биографични книги. Препъникамъкът ми беше математиката... Може би затова запомних с благодарност преподавателя ми от гимназията Лука Шварц. Беше само 7-8 години по-голям от нас. Млад и изключително красив. Всяко момиче искаше да се представи добре пред него. И аз исках, но не ми се отдаваше. Умирах от неудобство. Температурата ми се покачваше, когато усещях, че идва краят на срока и трябва да бъда изпитана поне един път. Гледах като разтревожен диригент. А аз общувах с него, тъй като той отговаряше за Комсомола, а аз бях секретар на гимназията. И ето веднъж ми каза, че ме разбира, защото по време на своето гимназиално учение е имал същия проблем с литературата. Разбрахме се.

Първата прочетена книга? Приказките на братя Грим, на Андерсен и Пушкин. Книгата, която ме накара да плача дни наред, бе „Сърце“ на Едмондо де Амичис. После изведнъж открих „Том Сойер“ на Марк Твен, „Чичо Томовата колиба“ на Хариет Бичер-Стоу. После се прехвърлих на Карл Май, Жул Верн, Майн Рид и Джек Лондон. Четях със задушаваша страст, много, без особена система. Не мисля, че това ми навреди.

▣ **Има ли книга или автор, които са Ви оказали решаваща роля във важни моменти от живота Ви?**

– Те са толкова много, че ми е невъзможно да отговоря на въпроса Ви. Списъкът би бил много дълъг,

а и сигурна съм, че ще е и непълен. Ще съм пропуснала много автори и книги, които в различни моменти са ми давали сили и вяра, че човек има своя лична легенда, която трябва да следва.

▣ **Най-незабравимите за Вас срещи и личности – Ваши учители и образци на поведение?**

– Вече Ви разказах за своите учители от началното училище и гимназията. Нека спомена и преподавателите ми от Държавния библиотечен институт и Софийския университет. През периода 1963–1965 г., когато аз учех в Института, в него имаше невероятно съзвездие от силни преподаватели, но и с много лично обаяние. По българска литература ни преподаваше Минко Николов, който току-що се бе завърнал от специализация в Хумболтовия университет в Берлин. Изключително ерудиран, в лекциите му, които бяха наситени с напрежение и мисловност, намираха място и темите за мисията на интелигенцията в съвременния свят, за ролята на изкуството в битието на личността. При него писах и дипломна работа на тема „Герои и характери в драмата на Антон Страшимиров „Свекърва“. Не ми беше лесно, тъй като точно през 1965 г. той издаде монографичния си портрет „Антон Страшимиров“. Оказа се, че трябва да защитавам тема пред учен, който отлично познаваше и житейския път, и творчеството на Антон Страшимиров. Бяхме потресени, когато се самоуби на 31.XII. 1966 – точно навръх Нова година, едва тридесет и седем годишен. Беше една от големите надежди в българската литературна критика, за когото знам, че акад. Георги Цанев е обичал като син.

Упражненията по българска литература се водеха от Елка Константинова, която ни разкри дълбокия свят на творчеството на Светослав Минков, Георги Райчев и Георги Стаматов – писатели, чийто имена съвременните студенти не са и чували. Английска литература преподаваше проф. Руси Русев, немска проф. Стефан Станчев – един от най-силните български германисти след проф. Константин Гълъбов. Беше невероятно да ги слушаш.

Специалните дисциплини се преподаваха от авторитети като Дора Кършовска и Борис Десев, чийто невероятна култура и християнска смиреност превръщаха общата библиография в любима дисциплина. Френски език ни преподаваше мосю Никола Колев – един изключителен франкофон, който познаваше не само френския език, но и френската

литература и култура. В Университета също попаднах на една много силна генерация преподаватели като проф. Стойко Стойков (диалектология), проф. Цветана Романска (фолклор), проф. Мирослав Янакиев (фонетика), проф. Петър Динеков и проф. Куйо Кувев, които ни преподаваха старобългарска литература, проф. Любомир Андрейчин, при когото писах и дипломна работа на тема „Турските думи в романа „Иван Кондарев“ от Емилиян Станев. Те не само преподаваха, но и възпитаваха с поведението си, с облеклото си, с финеса в маниерите си, с изисканите взаимоотношения помежду си. Докосването до такива личности дава много, особено ако имаш вътрешни радари да усещаш и да възприемаш. Моите институтски и университетски преподаватели носеха и морални послания.

▣ **Какво е за Вас първото учебно заведение за библиотекари у нас, което днес вече е висше училище със специалности в пълен синхрон с обективните потребности на информационното общество? Вие сте и първият декан на Факултета по библиология, информационни системи и обществени комуникации. С какво чувство посрещнахте тази висока отговорност и признание за високия Ви професионализъм?**

– С училището, което е създадено през 1950 г. като Държавен библиотечарски институт, съм свързана от 1963 г., когато бях студентка в него. Сама виждате, колко десетилетия са изтекли. Свидетел съм на неговото развитие и утвърждаване във времето, както и на години на застой, последвани отново от динамични промени. Обичам училището в себе си, а не себе си в училището, тъй като то ми е дало възможност да се реализирам и като човек, и като професионалист. С него са свързани както много мои радости, така и немалко огорчения, но човек трябва да умее да смирява егото си, да може да понася лични удари в името на по-значими приоритети. Въпреки това свое схващане никога не съм била нито натегачка, нито удобен охлюв. Сигурно затова и никога не съм била сред любимците на тези, които обичат себе си в училището.

Целите на училището винаги са били по-важни за мен, отколкото моите лични цели и кариера.

Избора ми за декан, който бе неочакван за мен, приех преди всичко като задължение за още по-осмислена работа, в името на по-високите професионални цели, поставени пред Факултета. Имам съз-

нанието, че човек, който е заел известни позиции, трябва не само много да работи, много да помага но и много да прощава. И макар че административната работа не е моята голяма любов, нито моята стихия, се опитвам да я върша. Ако е вярно, че бащата на щастието е трудът – то аз би трябвало да съм щастлива. Имам остатъчно работа. Често не особено приятна, защото се налага да изискваш повече и от хора, на които не им се работи. Сигурно имат своите основания за това. Опитвам се да проявявам твърдост, като не допускам тя да преминава в безчувственост. Уча се и да правя забележки. Скоро разбрах, че дипломатичният ръководител трябва да може да прави забележката във формата на комплимент. Не съм обхваната от демона на властолюбието. Знам, че човек, който иска да бъде уважаван, е длъжен да уважава еднакво всички.

▣ **Какво бихте казали за динамиката в ценностните промени на младите генерации? Какво е новото, с което се отличават сегашните студенти от предходните поколения? В какво е тяхната сила и какви са слабостите им?**

– Нормално е да има динамика и различия в ценностната система на младите генерации. Те са продукт на време, в което ценностната система на нашето общество преживява тежък инфаркт. Понятията за добро и зло, за чест и безчестие, за нравствено и безнравствено са разколебани от всичко онова, което се случва не само в живота, но и в парламента, и в съдебната система. Тяхната сила е в светлата енергия, която излъчват, в желанието им да живеят пълноценно тук и сега, а не като нас в името на някакво имагинерно светло бъдеще, което така и не дочакаме. Слабостите им? Нека не ги търсим. Младите са умни, кадьрни и информирани. По-добре да видим какви възможности им е осигурила държавата ни, за да се реализират тук и сега. Беше ми страшно, когато преди няколко месеца очната ми лекарка ми каза: „Аз съм щастлива майка. Моите деца не живеят в България.“ Почти се стъписах. А аз съм щастлива майка, защото моите деца живеят в България, но те щастливи ли са? Искам майките да могат да целуват децата си тук, у нас. Децата ни да ни изпращат във вечния ни път, затваряйки очите ни, а не да умираме с очи, отворени за децата ни, живеещи далече от България.

Младите са последната ми надежда, че и тук, в България може да се случи нещо хубаво. Всичко ново идва от младостта. Така е било, така и ще бъде.

▣ **И в този контекст: какви са взаимните влияния, как съжителстват традиционната книжовна култура и създаващата се интернет култура?**

– Убедена съм, че книгата и печатното слово ще пребъдат не само във времето, но и над времето. Но на съвременния потребител са необходими и знания, получени чрез модерни информационни технологии. Сигурна съм, че двете култури ще съжителстват в хармония, ще се допълват, без да могат да се изместват и заместват. Те са като двете страни на монетата. Различни, но неделими. Разбира се, трябва да се познава и да се спазва и етичният кодекс за работа в Интернет, който не знам защо у нас не получи широка популярност.

▣ **Какво Ви възхищава и какво не одобрявате у днешните студенти?**

– Възхищава ме тяхната младост и светлата енергия, която излъчват. Те са моята последна надежда, че ще променят живота в България, че няма да я напускат, че ще искат да се реализират тук и сега, а не в някакво мъгляво и неясно бъдеще, в името на което премина животът на моето поколение.

Какво не одобрявам? Стремежа на една част от тях да имат дипломи за висше образование, които нямат покритие със солидни знания. Скоро по време на лекция направих един малък експеримент в три учебни заведения. Попитах студентите знаят ли кои са първият български роман, драма, повест, вестник, детско и женско списание.

Знаеха кой е първият българският роман. Не всички. По двама-трима от курса. Оттам нататък всичко беше неизвестно. Напразно ги подсещах със силни жокери. На едните казах, че духовното име на писателя е Климент Браницки и е бил Търновски митрополит от 1884 г. до края на живота си. На другите обясних, че е роден в Шумен, че е сред създателите на първото читалище в града и т.н., и т.н. Името на Васил Друмев никой не беше чувал. Другите ми въпроси също останаха без отговор. Не посмях да ги упрекна остро. От общуването ни по време на лекции разбирам, че личности като Петрарка, Солженицин, Дмитрий Лихачов и много други също са им неизвестни. Щом министърът на културата ни не прави разлика между Панчо Владигеров и Златю Бояджиев, сигурно може и така. Богатите не четат книги, студентите нямат пари да си ги купят. Това, което казвам, не ме успокоява, защото знам, че ние – преподавателите, сме отговорни не само за това, което вършим, но и за това, което не вършим.

▣ **Според Вас какви трябва да бъдат отношенията между преподаватели и студенти? Има ли пропуски, нерешени проблеми в съвременното образование на библиотечно-информационни специалисти и как могат да се преодолеят?**

– Въпросът за отношенията между преподаватели и студенти е и дълбоко етичен въпрос, който ме е занимавал през всичките години на моята преподавателска работа. Смятам, че те трябва да са естествени, човешки и сърдечни, но не и фамилиарни. Убедена съм, че между преподаватели и студенти трябва да има една ръка разстояние, определена дистанция, която не бива да се прекрачва. Не приемам тези преподаватели, които си позволяват пред студентите коментари за колегите си (най-често неприятни). Преподавателите въздействат върху студентите и с поведението си, и с облеклото си, и с взаимоотношенията си. Нека да бъдем достойни модели за поведение на младите, а не антимодели, тровещи ги с отрицателна енергия и показващи как не бива да се държи преподавателят.

Нерешени проблеми в съвременното образование на библиотечно-информационните специалисти има и ще има. Една част от тях ще изчезнат, когато престанем да създаваме учебни планове за отделни хора, а не за студентите. Друга част ще изчезне, когато и у нас бъдат въведени образователни стандарти, които в цивилизования свят се създават от библиотечните асоциации.

▣ **Най-приятният спомен от преподавателската Ви работа?**

– Много са, но като че ли тези, когато моите студенти ми носят своите книги с посвещения, са най-силни. Ето и някои от тях: „На д-р Мария Младенова – моята „Колумб“ – Благодаря Ви!“; „На доц. д-р Мария Младенова, която интуитивно и упорито ме подготви за тази книга, която я предизвика, както жрецът – стихииите! Целувам Ви ръка“; „На доц. д-р Мария Младенова, която, освен на много любов към книгата, ме научи, че каталогизацията не е механична работа“. Тези и други подобни спомени ме карат да мисля, че работата с младите е една добра инвестиция в бъдещето.

▣ **Кога изпитвате най-голяма гордост за Вашите студенти и чувство за удовлетвореност от професионалния избор?**

– Този въпрос е своеобразно продължение на предишния. Когато ги виждам как израстват и се утвърждават в професионалната ни общност. Когато ги

срещам като компетентни библиотекари в читалищни, училищни, окръжни и специални библиотеки. Когато ги срещам като вещи директори на големи библиотеки. Особено се гордея със своята школа от каталогизатори. По-голямата част от работещите в отделите „Каталогизация“ във всички големи библиотеки в България са мои студенти. Когато ги виждам като ръководители на СБИР, като автори на статии и книги, като участници с доклади в конференции, като преподаватели, когато защитават интересни дисертации.

▣ **Поддържате ли контакти с Ваши възпитаници и по какъв начин?**

– Поддържам контакти с мои бивши студенти по различни начини. С някои общувам като техен читател, когато посещавам библиотеките, в които те работят. Други ми се обаждат, търсейки съвети, професионални или житейски. На трети намирам работа, когато ми е възможно. С четвърти общувам, когато служебно посещавам библиотеките, в които те работят. Пети ме канят на срещите на курсовете или на групите, които си правят. Други ми се обаждат по празници, когато ме канят за лекции. Някои ми пишат писма, обсъждат с мен свои идеи и проекти. Има и такива, които са в чужбина. С тях общувам чрез имейли. Сред тях е и една моя студентка, която работи като федерален съветник в столицата на Канада – Торонто. Други ме канят на премиери на книгите си. Както виждате, възможностите за общуване са много и различни. Те винаги са изпълнени със знаци, показващи че професията на преподавателя се цени, въпреки незавидното положение, в което го е поставила държавата ни.

▣ **Какво предпочитате да правите, ако разполагате със свободно време лично за Вас?**

– Да показвам на внуците си красивите кътчета на България, тъй като за други страни нямам възможност, да слушам музика, да се ровя в стойностни книги.

▣ **Вашето любимо изкуство?**

– Музиката.

▣ **Има ли книга и автор, към който при възможност се връщате?**

– „Малкият принц“ на Антоан дьо Сент-Екзюпери.

▣ **Съзирате ли реални заплахи за книгата с непрекъснатия напредък на информационните технологии и медиите? Или пътят ще бъде мирно съжителство и взаимно стимулиране?**

– Мисля че на този въпрос вече Ви отговорих, тъй като в известен смисъл той има много общо с един от зададените преди това.

▣ **Как си представяте библиотеката на бъдещето и библиотечно-информационната професия?**

– Представям си я като модерен информационен център, в който са навлезли всички съвременни информационни технологии, благодарение на които библиотеките в цял свят ще се превърнат в една огромна библиотека без стени. Виждам как, седейки си у дома пред компютъра, читателят ще може да получава пълните текстове на необходимите му книги и статии от цял свят, без каквито и да е ограничения. Библиотеките на бъдещето ще бъдат основен ресурс на образованието, защото съм дълбоко убедена, че в културата и образованието нищо не може да се направи без съвременната библиотека. Но действително съвременни ли са публичните библиотеки в България? Удовлетворяват ли те своите любознателни читатели? Приличат ли на модерните европейски библиотеки? Определено не. Нашата библиотечна действителност е доста непривлекателна поради това, че у нас няма компетентна държавна политика за тяхното развитие. За тях се заделят изключително малко средства и са във финансов колапс – оставени са на автопилот. Затова и сградите им са доста стари и амортизирани, интериорът е сив и монотонен, да не говорим за фондовете им, в които новите постъпления са рядкост, наличните компютри са малко, при това стари и с ограничени възможности.

От древността до днес големите държавници са се увековечавали със строителството и подкрепата на значителни библиотеки. Спомнете си Ашурбанипал, Птолемеите, Джеферсън, Румянцев. Кога най-после и у нас държавните мъже ще разберат, че ще са много по-полезни за България, ако библиотеките, библиотечната професия и библиотечното законодателство се развиват под техния патронаж?

Сигурно когато Парламентът престане да прилича на фондова борса и адвокатска кантора, в която България се разпродава и изкупува. Затова днес българските библиотеки са неравностойни партньори на своите европейски колеги. И това е тревожен и обиден факт.

Как си представям бъдещето на библиотечно-информационната професия? Като професия, изпълнена с динамика, налагаща се от динамиката в мисията на библиотеките в информационното общество, от все по-засилващата им се функция в съвременния

свят на науката, културата, образованието и бизнеса. Искане ми се обаче да си отвоюваме и по-съществен професионален престиж. И това трябва да направим сами, поставяйки пред държавата свои професионални искания за повече средства за библиотеките, за повече компютри, за по-високи заплати. Стига сме били възрожденци, или ако бъдем възрожденци по дух, нека заплатите ни станат като тези на депутатите, някои от които правят правописни грешки дори в подписа си.

Не мога да се примиря с това, че българският библиотекар, който има твърде висок коефициент на интелигентност, е на последно място в Европа по доходи и стандарт на живот. Дори в страните от така наречения трети свят библиотекарите имат по-високи заплати. Докога ще търпим това унижително положение? Стига вече с това робско примирение.

▣ **Стимулт Ви за труд с вдъхновение и творчество?**

– Надеждата, че ще оставя след себе си малък професионален знак във времето, в което живея.

▣ **Какво не одобрявате у хората, какво не можете да приемете?**

– Подлостта и особено подлеца, който ликува, когато върши подлост. Подлецът, който, осветен от прожектора на истината, се старее да изглежда винаги в снежнобяло.

▣ **Кога се чувствате най-уверена?**

– Когато не съм сред хора. Сред много хора се чувствам самотна. Когато съм си у дома, на работната ми маса, на една ръка разстояние от личната ми библиотека. С една интересна книга може да си сам, но не и самотен.

▣ **В какво вярвате най-силно?**

– В приятелството. Макар че с годините много от моите приятели, които бяха доста по-големи от мен, си отидоха от тоя свят.

▣ **Какво ненавиждате?**

– Ненавистта не е моето амплуа, но не приемам завистта, за която почивен ден няма. Никак не ме топят и думите на Елин Пелин, че ако се роди гений на завистта, той ще бъде българин. Като поведение не приемам безцеремонността, както и всички форми на безпричинна фамилиарност.

▣ **Има ли нещо, което не успяхте да постигнете?**

– Разбира се, но човек е отговорен както за своите успехи, така и за своите неуспехи, въпреки че невинаги всичко зависи само и единствено от него.

▣ **Вашите очаквания и намерения в личен и професионален план?**

– Да съм полезна. Въпреки че няма нищо, което би било еднакво полезно на всички и по всяко време.

▣ **Промени ли се нещо у Вас, когато влязохте в зряла възраст?**

– Да. Преди всичко станах по-компромисна. Въпреки че изглеждам доста хард, аз винаги съм била човек на компромиса. Както казва Фройд: „Азът е компромис.“ Притеснява ме това, че напоследък правя повече компромиси. Натрупаният опит ми помага да не правя една и съща грешка по няколко пъти. Прощавам по-лесно, защото да се греши е човешко, но да се прощава е божествено.

▣ **Вярвате ли в Бог?**

– Сигурно знаете, че навремето, когато питали Волтер за отношението му към Бога, старият атеист отговарял така: „Познаваме се, но не си говорим“. На този въпрос ще ви отговоря с думите на един герой на Йордан Радичков от пътеписа „Неосветените дворове“, който казва: „Бог може да го има, а може и да го няма, но ти живея така, все едно че го има.“

▣ **Останахте ли през годините вярна на изборния девиз?**

– Да. „Бъди добър към всички и търси доброто у всеки“ е било водещо правило в поведението ми и в миналото, и днес, когато все по-често мисля за преходността на живота и все по-често си спомням онзи прекрасен стих на Блок: „И стана безпощадно ясно, че животът прошумя и си отиде.“

▣ **Посланието Ви към възпитаниците и към тези, които ще се посветят на библиотечно-информационната професия?**

– Преди всичко да обичат професията си и да не чакат някой друг да им завоюва нейния по-висок престиж. Да развиват и чувството си за професионална общност, което днес е доста атрофирано. Да утвърждават ролята на библиотеките в решаването на проблемите, свързани със създаването на глобалното общество на знанието.

▣ **Най-дръзката Ви мечта?**

– Не се осмелявам да я споделя.

Интервюто взе

г-р Константина Негкова

